

разі неможливості виплати доходів за інвестиційними сертифікатами при достроковому припиненні управління відповідним фондом (різновид страхування ризиків). Страховальником за цим договором страхування виступатиме компанія з управління активами, а застрахованими особами – довірителі відповідного фонду, що несуть інвестиційні ризики. У такому разі, купуючи інвестиційний сертифікат, особа зможе розраховувати на мінімальне відшкодування очікуваного, але не отриманого доходу від управління грошовими коштами.

У Законі України «Про інститути спільного інвестування» від 05 липня 2012 року передбачено можливість виплати доходу за інвестиційними сертифікатами іншим, ніж грошові кошти, майном. Однак, для проведення розрахунків у натуральній формі потрібно дотримати наступні умови: приватне розміщення інвестиційних сертифікатів; можливість розрахунків з довірцями пайового фонду у натуральній формі передбачена регламентом такого фонду; згода на проведення розрахунків у натуральній формі надана усіма учасниками пайового фонду; кошти, які входять до складу пайового фонду на момент прийняття рішення про ліквідацію, є достатніми для внесення обов'язкових платежів та задоволення вимог кредиторів, пов'язаних із здійсненням управління пайовим фондом, і будуть використовуватися виключно для таких цілей.

Згідно із ч. 4 ст. 47 Закону України «Про інститути спільного інвестування», розрахунки з довірцями пайового фонду іншим, ніж кошти, майном оформляються

шляхом укладення договору між ними та ліквідаційною комісією. Однак, ліквідаційна комісія у цьому випадку не може бути стороною договору. По-перше, відповідно до ч.ч. 3, 4 ст. 105 ЦК України ліквідаційна комісія призначається у разі припинення юридичної особи та здійснює повноваження щодо управління справами юридичної особи, що ліквідується. Пайовий фонд, як уже зазначалося, не є юридичною особою, а дострокове припинення управління пайовим фондом не має наслідком ліквідацію компанії з управління активами. По-друге, ліквідаційна комісія юридичної особи представляє її у відносинах з третіми особами, у тому числі при укладенні договорів, та виступає у суді від її імені. Тобто сама по собі ліквідаційна комісія пайового фонду не є суб'єктом, тому і самостійно стороною договору виступати не може. Вважаємо, що стороною договору про розподіл майна, яке входить до складу пайового фонду, повинна бути компанія з управління активами, оскільки саме вона виступає зобов'язаним суб'єктом у відносинах управління майном пайового фонду.

Усе вищенаведене дає підстави зробити **висновки**: 1) припинення відносин управління пайовим фондом до закінчення строку, на який він створений, є наслідком невиконання або неналежного виконання компанією з управління активами своїх обов'язків; 2) ліквідаційна комісія пайового фонду не може бути стороною договору про розподіл майна, оскільки пайовий фонд не є юридичною особою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Коссак В.М., Михайлів М.О. Правове регулювання іноземних інвестицій та міжнародної технічної допомоги : Підручник / В.М. Коссак, М.О. Михайлів. – К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2009. – 308 с.
2. Майданик Р.А. Проблеми регулювання довірчих відносин в цивільному праві : Автореф. дис...докт. юрид. наук : 12.00.03 / Р.А. Майданик. / К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – 2003. – 17 с.
3. Венедіктова І.В. Договір довірчого управління майном як форма реалізації правового інституту довірчого управління майном в Україні : Автореф. дис...докт. юрид. наук : 12.00.03 / І.В. Венедіктова. / Харків : Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – 2003. – 20 с.
4. Бірюков В.І. Правовий режим іменних пайових цінних паперів за законодавством України і Республіки Польща : Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. / В.І. Бірюков. – К. : 2009. – 215 с.
5. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди): Закон України, 15 березня 2001 року. – Офіційний Вісник України, 2001. – № 16. – Ст. 690.
6. Про інститути спільного інвестування: Закон України, 05 липня 2012 року. – Офіційний Вісник України, 2012. – № 63. – Ст. 2569.
7. Защита прав потребителей финансовых услуг / отв. ред. Ю.Б. Фогельсон. – М. : Норма : ИНФРА-М, 2010. – 386 с.

УДК 347.7

ПОНЯТТЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА НЕДОТОРКАННІСТЬ ЖИТЛОВОГО ПРОСТОРУ CONCEPT REALIZATION RIGHT TO INVIOLEABILITY OF HOUSING AREA

Горобець Н.О.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри юридичних дисциплін

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Стаття присвячена висвітленню поняття здійснення права на недоторканність житлового простору. Проаналізовано підходи різних вчених щодо поняття «здійснення права», що стало підґрунтям у визначенні поняття «здійснення особистого немайнового права на недоторканність житлового простору». Автор акцентує увагу на розкритті змісту поняття «здійснення права на недоторканність житлового простору» через розкриття умов здійснення цього права.

Ключові слова: здійснення суб'єктивного права, право на недоторканність житлового простору, здійснення права на недоторканність житлового простору, умови здійснення права на недоторканність житлового простору.

Статья посвящена освещению вопроса осуществления права на неприкосновенность жилого пространства. Проанализировано подходы разных ученых относительно понятия «осуществления права», что легло в основу определения понятия «осуществления личного неимущественного права на неприкосновенность жилого пространства». Автор фокусируется на раскрытии содержания понятия «осуществления права на неприкосновенность жилого пространства» через раскрытия условий осуществления права на неприкосновенность жилого пространства.

Ключевые слова: осуществление субъективного права, право на неприкосновенность жилого пространства, осуществление права на неприкосновенность жилого пространства, условия осуществления права на неприкосновенность жилого пространства.

The article is dedicated to issues of realization right to inviolability of housing area, its concepts and conditions of realization. Approaches of various scientists on the concept of «realization right» have been analyzed. That became the basis of the definition «realization of subjective non-property right to inviolability of housing area». The author focuses on disclosing the contents of the concept «realization right to inviolability of housing area».

Key words: realization of subjective right, right to inviolability of housing area, realization of right to inviolability of housing area, condition of realization right to inviolability of housing area.

Постановка проблеми. Здійснення права необхідно розглядати як спосіб його буття, існування, дії, виконання ним своєї головної соціальної функції; право – ніщо, коли його положення не реалізуються через діяльність людей, їх організації, у суспільних відносинах [1, с. 207]. До завдань цивільного законодавства належить забезпечення можливості вироблення ефективного механізму здійснення суб'єктивного цивільного права, зокрема, права на недоторканність житлового простору [2, с. 8-9]. Наявність в особи цього права без реальної юридично забезпеченої можливості його здійснення втрачає свою цінність та призначення, тому актуальним є питання визначення поняття здійснення права на недоторканність житлового простору.

Стан дослідження. Над проблемами здійснення суб'єктивного права працювали В.П. Грибанов, М.М. Малейна, Н.І. Мірошникова, М.О. Стефанчук Р.О. Стефанчук та інші вчені цивілісти, які внесли вагомий внесок у з'ясування сутності здійснення суб'єктивного права.

Разом з тим слід визнати, що у науковій літературі немає одностайності щодо визначення поняття «здійснення суб'єктивного права», у тому числі «здійснення суб'єктивного особистого немайнового права». Тому метою статті є з'ясування поняття «здійснення права на недоторканність житлового простору».

Виклад основного матеріалу. Поняття «здійснення суб'єктивного права» можна розглядати як загальне, родове щодо поняття «здійснення суб'єктивного особистого немайнового права». Тому його ознаки, природно, будуть і ознаками поняття «здійснення суб'єктивного особистого немайнового права», але з урахуванням особливостей останнього. Так, здійснення суб'єктивного особистого немайнового права, можливе: за наявності в особи цього права [3, с. 12; 4, с. 29; 5, с. 145]; добровільно [4, с. 29]; тільки на власний розсуд [6, с. 24]; крім безпосереднього носія права також іншими особами, яким повноваження надано на підставі закону [6, с. 24]; як поведінка з реалізації передбачених цим правом можливостей у дійсність [7, с. 32]; у вигляді певної поведінки [5, с. 145].

Серед учених відсутня єдність позицій щодо останнього положення. Так, одні вважають, що здійснення суб'єктивного права можливе лише у вигляді вчинення певних дій [8, с. 14-15]; інші, вважають, що воно можливе як у вигляді вчинення певних дій, так і не вчинення жодної дії [9, с. 254-255].

Погоджуючись з позицією останніх зазначимо, що особа може реалізовувати правомочності змісту права на недоторканність житлового простору шляхом як активних (встановлювати правила поведінки у межах свого житлового простору тощо) дій, так і пасивної поведінки (зачиненими (чи відчиненими) дверима, небажанням (бажанням) нікого (усіх) допускати до свого житлового простору тощо). Крім того, здійснення даного права може полягати і у не вчиненні певних дій у тих випадках, коли закон надає можливість скористатися цим правом. Наприклад, особа може дозволяти проникати до її житлового простору або забороняти; розкривати чи не розкривати таємниці своєї життєдіяльності у межах житлового простору тощо.

Здійснюючи суб'єктивне особисте немайнове право на недоторканність житлового простору, особа переслідує мету задоволення немайнових потреб у житловому просторі.

У літературі виділяються три основні умови здійснення суб'єктивних цивільних прав: наявність необхідної правоздатності в особи щодо своїх цивільних прав; наявність необхідного обсягу дієздатності у особи; принципи здійснення цивільних прав [10, с. 37-39]. Проаналізуємо ці умови на прикладі здійснення права на недоторканність житлового простору.

До основних ознак цивільної правоздатності відносять рівність, невідчужуваність (невідчужуваність) та необмежуваність [5, с. 148; 11, с. 120].

Ознака рівності розкривається у ст. 26 Цивільний кодекс (далі ЦК) України, проте інколи закон відходить від принципу рівності обсягу правоздатності фізичних осіб. Так, В.І. Бобрік наголошує на обмеженому праві на недоторканність житла у осіб, які живуть у місцях тимчасового проживання, оскільки закон також має охороняти і інтереси власника відповідного житла (збереження в цілісності свого майна) [12, с. 127-128]. Не можна цілком погодитися з такою позицією. У даному випадку право на недоторканність житлового простору не обмежується, а здійснюється в межах наданих цивільних прав та обов'язків договором або актами цивільного, житлового законодавств. Іноді фактична наявність права, що розглядається ставиться в залежність від громадянства фізичної особи (ст. 31 Житловий кодекс УРСР).

Невідчужуваність (невідчужуваність) цивільної правоздатності фізичних осіб знаходить свій вияв у тому, що фізична особа не має права відчужити від себе цивільну правоздатність ні добровільно, ні примусово або ж передати її іншим особам.

І, нарешті, необмежуваність цивільної правоздатності означає заборону будь-якого обмеження можливості фізичної особи мати дозволені законом цивільні права та обов'язки, крім випадків, коли таке обмеження передбачене Конституцією України (ч. 2 ст. 27 ЦК України). Проте це не означає, що фізична особа не може бути обмежена (ст. 64 Конституції України) в можливості мати окремі права чи обов'язки [5, с. 148].

Конституція України дає нам підстави стверджувати, що обмеження цивільної правоздатності фізичної особи в частині встановлення можливості мати право на недоторканність житлового простору можливе лише: а) за умов визначення цих обмежень у законі та встановлення їх за вироком суду; б) в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Однак і в даному випадку законодавець встановлює декілька своїх суттєвих обмежень. По-перше, вказані вище підстави до обмеження права повинні встановлюватись із обов'язковим зазначенням строку дії цих обмежень (ч. 3 ст. 311 ЦК України тощо). По-друге, особисте немайнове право, яке включене до змісту цивільної правоздатності та має своє конституційне закріплення, не може бути скасоване, а при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу цього права (ст. 22 Конституції України).

Другою умовою здійснення права на недоторканність житлового простору є наявність в особи необхідного обсягу цивільної дієздатності. При цьому потрібно зазначити, що в літературі немає єдиного розуміння щодо змісту дієздатності [13, с. 19]. Пропонується в основу визначення змісту цивільної дієздатності взяти можливі варіанти здатностей (потенційних спроможностей), які можуть бути характерні для неї [5, с. 151]. Зважаючи на роль, яку відіграють правоздатність та дієздатність у формуванні особи як суб'єкта вказаного права, необхідно зазначити, що на відміну від цивільної правоздатності цивільна дієздатність, хоча й виникає у фізичної особи від народження, але не має переважно сталого та незмінюваного характеру і внаслідок цього не може бути рівною для фізичних осіб.

Дієздатність може змінюватися і за змістом, і за обсягом. Так, на обсяг цивільної дієздатності впливають вік фізичної особи (ст. 31 та 32 ЦК України), стан психічного здоров'я (ч. 1 ст. 36 та ст. 39 ЦК України), певні фактори, що позначаються на поведінці особи (ч. 2 ст. 36 ЦК України), виконання особою тих чи інших публічних функцій [5, с. 154].

Носій права особи на недоторканність житлового простору у разі його малоліття чи недієздатності повинен бути забезпечений від негативної поведінки щодо нього інших осіб незалежно від поведінки його самого. Контроль за діями будь-кого щодо малолітнього та недієздатного по-

кладається на його батьків, усиновлювачів, опікунів, органи опіки та піклування. Але, здійснюючи такий контроль, відповідальні особи повинні бути носіями певних прав і обов'язків щодо малолітньої або недієздатної особи. Правовою базою для виникнення таких прав і обов'язків є п. 3 ст. 25 ЦК України.

У зв'язку з народженням дитини в її батьків обсяг правоздатності значно розширюється. У них виникають права та обов'язки щодо утримання, виховання, розвитку та захисту дитини. З фактом народження не тільки дитина набуває правоздатності та стає носієм права на недоторканність житлового простору, а й у її батьків значно розширюється обсяг правоздатності і виникають додаткові суб'єктивні права та обов'язки, як майнового, так і немайнового характеру. Л.О. Красавчикова зазначає, що особи частково дієздатні та визнані недієздатними теж можуть бути визнані носіями відповідних особистих немайнових прав, однак у дещо усученій моделі, яка відрізняється від повної тим, що допускає у деяких випадках представництво батьків, усиновлювачів чи опікунів при реалізації окремих правомочностей [14, с. 36].

На батьків покладаються обов'язки створити належні умови для її проживання (Гл. 13 СК України). Вони мають право виділити окреме приміщення під дитячу кімнату, яку обладнати відповідно до вікових та фізіологічних потреб дитини. Паралельно до цього в батьків виникає обов'язок забезпечити право немовляти на недоторканність житлового простору, зміст якого полягає в обмеженні доступу до дитячої сторонніх осіб, встановлення правил перебування у ній тощо. Можна погодитися з думкою

І. Бірюкова, що батьки не так здійснюють представницькі функції, як виступають співносіями правоздатності і суб'єктивних прав своїх дітей [15, с. 20] аж до часу, поки дитина сама не зможе здійснювати своє право.

Вбачається, що батьки будуть співносіями відповідного права до досягнення їхніми дітьми повноліття. Безперечно, з кожним роком дитина внаслідок свого фізіологічного, духовного, фізичного розвитку набуває дедалі більшої самостійності. До того часу, поки дитина не досягне певного віку, провести межу розподілу цих прав дуже важко або й неможливо.

Відповідно носіями аналізованого права є повністю і обмежено дієздатні особи, що ж до частково, неповно дієздатних і осіб, визнаних недієздатними, то вони також є носіями відповідного права, проте в деяких випадках (що впливає з обсягу їх дієздатності) вони не можуть самостійно здійснювати окремі правомочності, а тому допускається у ряді випадків представництво батьків, усиновителів або опікунів та піклувальників при реалізації окремих правомочностей (заборони доступу до житлового простору тощо) права на недоторканність житлового простору.

ЦК України визначає принципи як «загальні засади цивільного законодавства» (ст. 3 ЦК України). Проте не усіма принципами може користуватися суб'єкт при здійсненні права на недоторканність житлового простору. Наприклад, принцип свободи підприємницької діяльності, яка не заборонена законом, не може бути застосований до здійснення права на недоторканність житлового простору, як і інших особистих немайнових прав, про що зазначається у юридичній літературі [16, с. 50].

Управомочена особа здійснює своє право на недоторканність житлового простору добровільно, на власний розсуд (ч. 1 ст. 12 ЦК України), а це означає, що всі питання, пов'язані з використанням суб'єктивних прав, вирішуються носієм права відповідно до власних переконань, уподобань, інших чинників, які формують поведінку особи у даний момент щодо реалізації правомочностей змісту цього суб'єктивного права.

Деякі права є одночасно і обов'язками та, розпорядження правами, які тільки можуть виникнути у майбутньому, має здійснюватися з урахуванням правил про те,

що повна або часткова відмова особи від правоздатності чи дієздатності, інші правочини, спрямовані на обмеження правоздатності чи дієздатності, є нікчемними, за винятком випадків, передбачених законом. Природні права людини складають не тільки зміст її правоздатності, а є також її суб'єктивними правами [15, с. 18].

Зі змісту ст. 311 ЦК України можна зробити висновок, що ніхто не має права без законної підстави увійти в житло проти волі проживаючих в ньому осіб. Таким чином, право на недоторканність житлового простору породжує обов'язок будь-якої особи не порушувати суб'єктивне право його носія. Особисте немайнове право є абсолютним правом, що породжує абсолютні правовідносини. Звідси його здійснення припускає обов'язок будь-якої особи утримуватися від порушення (довільного чи неправомірного) права, тобто не проникати до житлового простору без волі осіб, що мешкають у ньому, та вимог закону. Даний обов'язок покладається на фізичних і юридичних осіб, на органи державної влади, їхніх посадових осіб та інших учасників цивільних правовідносин.

Однак суб'єкт особистого немайнового права не пасивний, а користується своїм правом, тому кореспондуючі обов'язки зобов'язаних суб'єктів не вичерпуються лише утриманням від порушення цього права. Так, наприклад, працівники правоохоронних органів при виконанні своїх службових обов'язків поряд з обов'язком не порушувати права особи на недоторканність житлового простору мають і обов'язок поважати облаштування та правила поведінки у даному житлі тощо.

Отже, здійснення права на недоторканність житлового простору залежить не лише від власного розсуду особи, а й від вимог закону. Так, неправомірними будуть правочини, які обмежують або позбавляють особу цього права. Особливо це стосується договору комерційного найму житла, коли наймодавець зловживають своїми правами, наприклад, приходять без попередження тощо.

Нездійснення особою права на недоторканність житлового простору не веде до його припинення (ч. 2 ст. 12 ЦК України) і може бути здійснено у майбутньому. Про це зазначено і у ст. 269 ЦК України, яка вказує на те, що особа не може відмовитися від особистих немайнових прав, не може бути позбавлена цих прав та володіє ними довічно. Отже, особа без настання будь-яких правових наслідків щодо припинення цього права самостійно вирішує, здійснювати чи не здійснювати їй право на недоторканність житлового простору в даний час.

Здійснення права на недоторканність житлового простору проявляється у множинності дій. Дане право неможливо здійснити шляхом вчинення однієї юридично значущої дії. Воно здійснюється завдяки вчиненню дій, що багаторазово повторюються, чи бездіяльності, які спрямовані на реалізацію правомочностей змісту цього права для задоволення немайнових потреб особи.

У більшості випадків особа здійснює своє право на недоторканність житлового простору одноосібно, однак можливі випадки, коли правомочності змісту цього права здійснюються і співносіями, а також представниками, наприклад, співвласниками житлового приміщення, співмешканцями кімнати у гуртожитку тощо.

Зазначене обумовлює ознаки здійснення особистого немайнового права на недоторканність житлового простору: це поведінка особи, яка визначається реалізацією та перетворенням у дійсність правомочностей змісту досліджуваного права; реалізує правомочності особа безпосередньо за рахунок власних дій і опосередковано шляхом вчинення дій, обумовлених змістом права на недоторканність житла іншими уповноваженими законом, договором тощо особами (співносіями); реалізує правомочності особа на власний розсуд відповідно до вимог закону; поведінка виражається у вчиненні дій чи бездіяльності щодо житлового простору, його приватності та її меж і захисту

з метою задоволення нематеріальних потреб управомоченого в ньому; реалізація правомочностей відбувається у формі та способами, не забороненими законодавством.

Звідси, здійснення права на недоторканність житлового простору є поведінка, спрямована на використання закладених у змісті цього права можливостей управомоче-

ною особою – безпосередньо чи опосередковано іншими особами, яким таке право надано на підставі закону, договору тощо на власний розсуд відповідно до вимог закону; де поведінка проявляється у вигляді покладених на них прав і обов'язків та виражається у вчиненні дій чи бездіяльності щодо житлового простору, його приватності та її меж.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Явич Л.С. Общая теория права / Л.С. Явич ; [под ред. А.И. Королева]. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1976. – 285 с.
2. Горобець Н.О. Право на недоторканність житла : цивільно-правовий аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Горобець Наталія Олександрівна. – Х., 2010. – 19 с.
3. Мирошникова Н.И. Механизм осуществления субъективных гражданских прав : учеб. пособие / Н.И. Мирошникова. – Ярославль : Ярослав. гос. ун-т, 1989. – 83 с.
4. Горбась Д. Сутність здійснення суб'єктивного цивільного права / Д. Горбась // Підприємство, господарство і право. – 2003. – № 2. – С. 27-29.
5. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту) : монографія / Р.О. Стефанчук [відп. ред. Я.М. Шевченко]. – Хмельницький : Вид-во Хмельницького ун-ту управління та права, 2007. – 626 с.
6. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар : у 2 ч. : ч. 1. / [за заг. ред. Я.М. Шевченко]. – К. : Ін Юре, 2004. – 692 с.
7. Малеина М.Н. Личные неимущественные права граждан: понятие, осуществление, защита / Малеина М.Н. – 2-е – изд., испр. и доп. – М. : МЗ Пресс, 2001. – 244 с.
8. Грибанов В.П. Осуществление и защита гражданских прав / Грибанов В.П. – Изд. 2-е, стер. – М. : Статут (Классика российской цивилистики), 2001. – 411 с.
9. Мейер Д.И. Русское гражданское право : в 2 ч. : Ч. 1 (по испр. и доп. 8-му изд. 1902 г.) / Мейер Д.И. – 3-е изд., испр. – М. : Статут (Классика российской цивилистики), 2003. – 831 с.
10. Стефанчук М.О. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Стефанчук Микола Олексійович. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2006. – 201 с.
11. Цивільне право України : Академічний курс : підруч. : у 2 т. : Т. 1. Загальна частина. / [А.Ю. Бабаскін, Т.В. Боднар, Ю.Л. Бошицький та ін.]; за заг. ред. Я.М. Шевченко. – К. : Ін Юре, 2003. – 520 с.
12. Бобрик В.І. Цивільно-правова охорона особистого життя фізичних осіб : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Володимир Іванович Бобрик. – К., 2004. – 207 с.
13. Журавлев Н.П. О соотношении гражданской правоспособности, дееспособности и субъективного права : лекция / Журавлев Н.П. – М. : ВЮЗИ, 1988. – 30 с.
14. Красавчикова Л.О. Понятие и система личных, не связанных с имуществом, прав граждан (физических лиц) в гражданском праве Российской Федерации : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.03 / Красавчикова Лариса Октябрьевна ; Изд-во Уральской гос. юрид. акад. – Екатеринбург, 1994. – 435 с.
15. Бірюков І.А. Співвідношення природних прав з цивільною правоздатністю та суб'єктивними правами фізичної особи / І.А. Бірюков // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2004. – № 8 (34). – С. 16-20.
16. Стефанчук Р. Принципи та гарантії здійснення особистих немайнових прав фізичних осіб / Р. Стефанчук // Юридична Україна. – 2007. – № 3. – С. 48-57.

УДК 347.7

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕКЛАМИ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ: УКРАЇНА ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД REGULATION ADVERTISING OF MEDICINAL PRODUCTS: UKRAINIAN AND WORLD EXPERIENCE

Гринько П.О.,
асистент кафедри приватного права
Полтавського юридичного інституту
Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

У статті автором розглядаються питання реклами лікарських засобів, зокрема відносин, що виникають з приводу цього. Проаналізовано деякі аспекти реклами безрецептурних та рецептурних лікарських засобів за законодавством України та їх регулювання за законодавством європейського союзу у країнах ЄС. Зроблено висновок про необхідність посилення уваги до нормативного врегулювання цього виду відносин у зв'язку з особливістю їх об'єкта.

Ключові слова: лікарські засоби, реклама лікарських засобів, рецептурні лікарські засоби, безрецептурні лікарські засоби.

В статье автором рассматриваются вопросы рекламы лекарственных средств, в частности отношений, возникающих по поводу этого. Проанализированы некоторые аспекты рекламы безрецептурных и рецептурных лекарственных средств по законодательству Украины и их регулирования по законодательству европейского союза в странах ЕС. Сделан вывод о необходимости усиления внимания к нормативному урегулированию этого вида отношений в связи с особенностью их объекта.

Ключевые слова: лекарственные средства, реклама лекарственных средств, рецептурные лекарственные средства, безрецептурные лекарственные средства.

In this article the author deals with the advertising of medicines, including relationships arising about this. Analyzed some aspects of advertising of OTC and prescription medicinal products under the laws of Ukraine and their regulation by the EU legislation in the EU. The conclusion about the need for increased attention to the normative regulation of this type of relationship due to the feature of their object.

Key words: medicinal products, advertising medicinal products, prescription medicinal products, OTC medicinal products.